

природа. Поемата „Хайдутѝ“ е скрила дълбоко въ редоветѝ си това чувство. Но тя съдържа и друго едно чувство, или още нѣколко чувства, които по-сетнѣ ще бждатѝ артистически развити въ „Хаджи Димитър“, въ „Гергьовденъ“, „Въ механата“ и др. Тѣзи чувства, събрани въ „Хайдутѝ“, издигатѝ Ботѝфовъ-учениктѝ високо надъ Одескитѝ гимназисти, посочватѝ глѣбината на една душа, способна да координира екстремитѝ на човѣшкото развитие, „необходимостта“ отъ свободата, нуждата отъ всеобщо равенство и щастие съ върховната повеля на природата, която е едно отрицание на съществуващото неравенство. Първо отъ тѣзи основни чувства, проникнало цѣлото същество на поета, което нѣма да го напустне въ никое негово дѣйствиѝ, е силната любовъ и дълбоката умраза. Чавдаръ обича майка си, обича рода си, племето си, което е поробено отъ близки и далечни, отъ българи и турци. Чавдаръ мрази открито, дълбоко, искрено: мрази свои и чужди, по-силни и по-слаби, стига тѣ еднакво да тежатѝ на гърба народенъ, стига тѣ да олицетворяватѝ народното зло. Отъ силна любовъ къмъ роба, той ще зове на бой; отъ безмѣрна умраза къмъ тиранитѝ, той ще свие сабя надъ душманска глава. Ще крѣщи и вѣчно ще трѣби за борба, защото „въ борбата е изворотѝ на живота“.

Пъкъ който иска да тегли —
 „Тежко му“ нима ще кажа?
 Юнактѝ тегло не търпи —
 Ала съмъ думалъ и думамъ:
 Блазѝ му, който умѣ
 За честь и воля да мѣсти —
 Доброму добро да прави,
 Лошия съ ножа по глава, —
 Пакъ ще си викна пѣсеньта!.